

Wat doet het Kenniscentrum Vlaamse Steden in 2012?

Inhoud

Profiel	Programma's	Andere opdrachten
3 Woord vooraf	11 Wonen	31 Onderzoeksagenda
6 Het Kenniscentrum vangt in 2012 een tweede samenwerkingsovereenkomst aan	18 Europa in de Vlaamse centrumsteden – de Vlaamse centrumsteden in Europa	34 Evaluatie stadscontracten
8 Communicatie	25 Gebiedsgerichte Werking en Participatie	34 Het Kenniscentrum als gesprekspartner voor de minister bevoegd voor stedenbeleid en haar administratie
	27 Publiek - publieke samenwerking	
	29 Management	

Profiel

Woord vooraf

Het gaat globaal goed met onze Centrumsteden. Ze trekken de jongste jaren weer sterk aan. De oorzaken zijn velerlei.

Ik noem er slechts een drietal, al zijn er wel een pak meer verklaringen:

- Er is wereldwijd een toestroom naar de steden. Vlaanderen maakt daar geen uitzondering op. De verklaring hiervoor ligt in de vele mogelijkheden die de steden bieden inzake wonen, werk, ontspanning, kansen tot ontmoeting en eigenheid...
- De steden kregen de voorbije jaren steeds meer de aandacht van de zgn. “hogere” overheden – de Europese, Federale en Vlaamse Regering – en de waaier van gedegen partners die wat graag met de steden samenwerken is sterk uitgebreid.
- Onze steden kunnen prat gaan op sterke besturen, die zich manifesteren als ervaren regisseurs en gedreven ondernemers in de publieke ruimte. Dit ondernemerschap wordt gepromoot door de burgemeesters, maar die weten zich gesteund en gevoed door een goede onderlinge samenwerking tussen de Centrumsteden én door hun secretarissen en managementteams, en door competente en gemotiveerde medewerkers.

Ook het Kenniscentrumzelf heeft zeker bijgedragen tot die nieuwe stedelijke dynamiek door

- met sterke argumenten de zaak van de Centrumsteden te bepleiten
- zich te bevestigen als een geloofwaardige gesprekspartner voor de andere overheden
- zijn bemiddeling ten aanzien van diverse stakeholders en relevante partners in binnen- en buitenland.
- zijn ondersteuning van de Centrumsteden met gedegen informatie en studiewerk in een breed veld van thema's als wonen, fiscaliteit, participatie, Europa e.a.

Alle Centrumsteden hebben dan ook vlot hun engagement herbevestigd ten aanzien van het Kenniscentrum. Ook de Vlaamse Regering en het Parlement hebben de werking van het Kenniscentrum over de voorbije vijf jaar positief geëvalueerd en zijn toekomst dan ook decretaal en financieel verankerd.

We hebben dus alle redenen om met veel ambities voor ons uit te kijken. Deze ambities liggen niet zozeer in het aansnijden van nieuwe thema's, het aanbieden van nieuwe diensten of het ontwikkelen van nieuwe werkvormen.

Neen, de nadruk ligt op de continuïteit. Gewoonweg omdat de thema's, die nu reeds ter studie of ter discussie liggen, nog veel breder en grondiger moeten worden verkend en vertaald in een dagelijkse beleidspraktijk. Zo blijft het voorzien in betaalbaar en kwalitatief wonen een prioritaire uitdaging voor de Centrumsteden.

De contouren en mogelijkheden van de steden om mee te werken aan een sterk en gedragen Europa moeten nog worden verduidelijkt en de steden moeten nog meer als partners worden erkend. De participatie blijft nog te vaak gekneld zitten in oude werkvormen en –structuren. Ook waar het gaat om een gebiedsgerichte benadering. Als we willen dat de burgers van een stad zich willen vereenzelvigen met de beleidskeuzen en mee het eigenaarschap van de stedelijke ontwikkelingen willen opeisen, zullen we nieuwe manieren van werken moeten introduceren. Naast de mogelijkheden voor publiek – private samenwerking moeten ook die voor een publiek – publieke samenwerking worden verkend en uitgediept. Het management

kan nog aan professionaliteit en efficiëntie winnen. Heel wat onderzoeksopdrachten liggen voor om de steden toe te laten verantwoorde keuzen te maken, die dragen in de tijd. Kortom er ligt veel werk op de plank.

De komende maanden moeten ons nu toelaten om de nieuwe bestuursperiode goed voor te bereiden, zodat de nieuwe besturen er in slagen om in krappe budgettaire omstandigheden toch nog een krachtig en breed gedragen beleid te voeren.

We willen ook in de toekomst het beleid van en voor steden verder verdiepen en dit met de medewerking van velen - zowel van buiten als binnen het Kenniscentrum. We rekenen erop dat onze directeur, mevrouw Linda Boudry met de gedrevenheid die haar eigen is, samen met haar team de steden de komende jaren verder zal aanmoedigen en inspireren.

Luc Martens,
voorzitter

Het Kenniscentrum vangt in 2012 een tweede samenwerkingsovereenkomst aan

1. Wie is het Kenniscentrum?

Het Kenniscentrum Vlaamse steden is een Interlokale Vereniging opgericht in 2007 onder impuls van de dertien centrumsteden en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten vzw (VVSG). De samenwerking wordt geformaliseerd door een samenwerkingsovereenkomst met een looptijd van vijf jaar. De duur kan telkens verlengd worden met maximaal vijf jaar bij beslissing van de gemeenteraad van de Centrumsteden en van de Raad van Bestuur van de vzw VVSG.

De samenwerkingsovereenkomst werd beperkt tot de dertien centrumsteden, maar van bij het begin was duidelijk dat het Kenniscentrum open wil werken. Samen met de VVSG vormen de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de Ocmw's van de centrumsteden, het team Stedenbeleid van de Vlaamse overheid en Belfius de belangrijkste partners. Bovendien wordt alle kennis en informatie breed toegankelijk gemaakt via de website van het Kenniscentrum.

Het Kenniscentrum wordt aangestuurd door:

- het beheerscomité samengesteld uit de 13 burgemeesters en een vertegenwoordiger van de VVSG;
- het dagelijks bestuur dat bestaat uit een delegatie van de stadssecretarissen, een vertegenwoordiger van de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC) en de VVSG, een vertegenwoordiging van de OCMW's en van de financieel beheerders van de centrumsteden;
- werkgroepen die de programma's voeden en ondersteunen.

Voor de personeelsbezetting wordt geopteerd voor een kleine en slagvaardige staf. De coördinatie van het Kenniscentrum is in handen van Linda Boudry daarin bijgestaan door twee stafmedewerkers: Annelies Storms en Frederik Serroen.

2. Nieuwe samenwerkingsovereenkomst 2012 – 2016

Eind 2011 liep de eerste samenwerkingsovereenkomst ten einde. Dat was de perfecte aanleiding om de ontwikkeling van het Kenniscentrum te evalueren. Slotsom was dat het Kenniscentrum zijn kinderschoenen ontgroeid is en meer en meer gepercipieerd wordt als een evenwichtige organisatie en betrouwbare partner die duidelijk zijn plek in het stedelijk landschap heeft verworven. Intussen werd de samenwerkingsovereenkomst 2012 – 2016 door alle partners goedgekeurd.

Een nieuwe overeenkomst valt zowat samen met de start van een nieuwe lokale bestuursperiode. Die opportuniteit willen we aangrijpen om in 2012 met alle betrokken partners het gesprek te voeren over de thema's, uitdagingen, programma's die de ruggengraat moeten vormen van de werking van het Kenniscentrum de volgende jaren. De Denkdag op 23 oktober moet het orgelpunt worden van die gesprekken. Op voorstel van het dagelijks bestuur van het Kenniscentrum

en na ruggespraak met het secretarissenoverleg van de 13 centrumsteden werd geopteerd voor een bezoek aan alle managementteams van de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie. Aanleiding is de constatering dat in de top van de administraties best wat meer draagvlak, betrokkenheid en eigenaarschap wenselijk is ten aanzien van het Kenniscentrum. Tijdens dat bezoek presenteren we enerzijds de werking van het Kenniscentrum met aansluitend vragen, bemerkingen,... Anderzijds wordt de vraag toegelicht die we conform de afspraken in het dagelijks bestuur aan alle managementteams zullen voorleggen:

Welke drie grote thema's/ programma's / uitdagingen zijn voor jullie stad de volgende jaren prioritair op te nemen in de planning/werking van het kenniscentrum - en waarom die?

De som van die drie prioriteiten per stad levert ons een longlist op die als input zal dienen voor de voorbereiding van de Denkdag later dit jaar.

We organiseren ook twee gesprekstafels met externen, waarbij elke tafel ook drie thema's moet opleveren.

3. Decretale verankering financiering van een Kenniscentrum door de Vlaamse overheid

Tot 2011 werd jaarlijks een samenwerkingsprotocol afgesloten tussen de Vlaamse overheid en de Interlokale Vereniging Kenniscentrum Vlaamse Steden. Dit protocol beoogde het ondersteunen van de 13 centrumsteden en de Vlaamse Gemeenschapscommissie en het komen tot een efficiënte en effectieve samenwerking tussen de Vlaamse overheid, meer in het bijzonder het team Stedenbeleid van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, en de Interlokale Vereniging

Kenniscentrum Vlaamse Steden rond jaarlijks afgesproken thema's. De financiering was verbonden aan een resultaatsverbintenis gelinkt aan deze thema's.

De financiering van het Kenniscentrum is intussen decretaal verankerd in het decreet op het Stedenfonds voor een bedrag van 126.000 euro.

Communicatie

De veelheid aan partners en thema's in het stedelijke veld genereert een enorme stroom van informatie die op de Vlaamse steden afkomt. Het Kenniscentrum wil enerzijds de Vlaamse steden ondersteunen bij het filteren en structureren van deze

toenemende hoeveelheid aan informatie. Daarnaast wil het Kenniscentrum zelf actief – en waar mogelijk op een innovatieve manier – communiceren met haar verschillende partners en stakeholders.

Stofferen portaalsite

De portaalsite, www.kenniscentrumvlaamsesteden.be, is de spil van het informatieaanbod en de communicatie van het Kenniscentrum. De site biedt verschillende zoekmogelijkheden om binnen de kernthema's van het Kenniscentrum snel de nodige informatie en achtergronden te vinden. Via de kalender kunnen stadsmedewerkers en geïnteresseerden op de hoogte blijven van op stapel staande colloquia, vormingen en workshops.

De website wordt stelselmatig geactualiseerd naarmate de inhoudelijke werkzaamheden van het Kenniscentrum vorderen. Zo werden verschillende deelpagina's verder aangevuld naar

aanleiding van de opmaak van het jaarverslag 2011 en zal de kennisbank in de komende maanden worden vervolledigd met verschillende onderzoeken op het snijvlak van fiscaliteit en woonbeleid en andere (lopende) onderzoeken waarbij het Kenniscentrum is betrokken.

Sinds 17 januari 2011 beschikken we over een gebruikersregistratie. Daaruit kunnen we afleiden (stand van zaken op 24 april) dat de website sindsdien 21.801 keer is bezocht en dat er sinds midden januari 2011 92.297 pagina's werden bekeken. Tot dusver is de webpagina door 13.859 unieke bezoekers geconsulteerd.

Opmaak maandelijkse nieuwsbrief: bij de doelgroep in de bus

In elk nummer van de nieuwsbrief biedt het Kenniscentrum een goede mix aan van onderwerpen (naar inhoud en type): aankondigingen van acties, activiteiten of publicaties, standpunten in (actuele) beleidsthema's, kennisitems (verwijzing naar een verschenen studie, een dossier dat door een werkgroep is samengesteld, etc.), beleidsitems van het Kenniscentrum (een nieuwe partner, een nieuw thema), linken naar interessante websites, informatie rond stedenbeleid in

het buitenland,... De nieuwsbrief telt op dit ogenblik 4.423 abonnees. Om tegemoet te komen aan de vraag om de overload aan 'Europese' informatie (sites, events, projecten) te filteren op het belang voor de centrumsteden en een maximale doorstroming van de geselecteerde informatie naar de steden te garanderen heeft het Kenniscentrum haar Europawerking verder gedigitaliseerd via een vast item in de nieuwsbrief.

Programma's

Wonen

Het Kenniscentrum Vlaamse Steden geeft in 2012 verdere uitvoering aan het stadcontract Wonen. Daartoe neemt het Kenniscentrum deel aan het Overlegforum Wonen en werken de verschillende interstedelijke werkgroepen verder aan de thema's waarover in het stadscontract Wonen afspraken zijn gemaakt tussen de Vlaamse regering en de 13 centrumsteden.

De duurtijd van de stadscontracten en ook van het collectief luik Wonen loopt over een periode van zes jaren en eindigt in 2012. In de loop van 2012 wordt het stadscontract Wonen geëvalueerd en de opstart van de nieuwe generatie stadscontracten voorbereid.

1. Overlegforum wonen

Het Kenniscentrum neemt deel aan de twee bijeenkomsten van het Overlegforum Wonen. Op vraag van de voorzitter

van het Overlegforum Wonen bereidt het Kenniscentrum de nodige nota's voor.

2. Interstedelijke werkgroepen

> Werkgroep Aansturing van sociale woonprojecten

Het voluit opnemen van de regierol inzake het lokaal sociaal woonbeleid en het bewerkstelligen van vlottere projectontwikkeling en kortere doorlooptijden zijn belangrijke topics in het stadscontract Wonen.

In 2011 heeft de werkgroep de nota besproken die het KCVS heeft opgesteld met de knelpunten die steden als regisseur van het lokaal sociaal woonbeleid en als actor ondervinden bij het afstemmingsproces van de bouw van sociale woningen en de aanleg van infrastructuur. De nota suggereert ook een aantal oplossingspistes. Daarnaast hebben de VMSW en de verenigingen van huisvestingsmaatschappijen VVH-VLEM hun onderzoek naar de doorlooptijden en hun initiatieven voor een vlotter dossierverloop aan de werkgroep toegelicht. Deze initiatieven situeren zich op het niveau van : de raad van bestuur, de relatie tot de koepelorganisaties, interne (re-) organisatie en de regelgeving.

De werkgroep zal in 2012 haar eigen nota verder aanvullen met concrete suggesties voor oplossingen. De werkgroep zal ook nagaan of de door de VMSW voorgestelde initiatieven uitgevoerd worden en een oplossing bieden voor de door de steden gesignaleerde knelpunten.

De door de minister van Wonen aangekondigde wijziging van het programmatie- en financieringsbesluit wordt opgevolgd.

De werkgroep zal op voorstel van de Stad Gent het thema "hoe densiteit en mix van woontypes (ifv aantal slaapkamers/ personen) regelen in projecten, om eenzijdige ontwikkelingen, bvb. projecten met een overaanbod aan kleine appartementen te vermijden" bespreken.

> Werkgroep Afstemming tussen de beleidsdomeinen Wonen en Welzijn

De twee sporen van het stadscontract (de afstemming inzake begeleiding van bewoners, meer in het bijzonder in de sociale huisvesting en de afstemming van de financiële en andere instrumenten) en het bijkomende aandachtspunt dat vanuit de werkgroep is geformuleerd (woonbegeleiding op de private huurmarkt) komen aan bod in de nota 'Afsprakenkader samenwerking wonen-welzijn' van de Vlaamse minister van Wonen en de Vlaamse minister van Welzijn. De Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn volgt de uitvoering van de afsprakennota op en komt tweemaal per jaar samen over specifieke punten uit de afsprakennota. Het KCVS is lid van deze Cel en bereidt samen met de werkgroep Wonen-Welzijn de punten voor die ter bespreking komen op de Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn.

Voor 2012 staan volgende punten op de agenda van de Interdepartementale Cel:

- bespreking plan van aanpak voor de kennisborging, kennisdeling en informatie uitwisseling wonen-welzijn;
- toelichting resultaten van de studie: 'bevraging basisbegeleidingstaken bij de SHM en de SVK' van het steunpunt Ruimte en Wonen;
- toelichting mbt de laatste stand van zaken in de uitvoering van de assistentiewoningen en de bespreking van het plan van aanpak voor het intervisiemoment van de geselecteerde projecten wonen-welzijn (gepland in het voorjaar 2012).

In 2012 zal de interstedelijke werkgroep de stand van zaken van de afsprakennota Wonen-Welzijn bespreken en nagaan welke punten er nog moeten gerealiseerd worden. De werkgroep zal dieper ingaan op de wijzigingen in de regelgeving waardoor het mogelijk wordt sociale assistentiewoningen te bouwen.

Wat de specifieke punten van het stadscontract betreft:

- Huurdersbegeleiding in de sociale huisvesting: twee belangrijke studies zijn in 2011 afgewerkt en voorgesteld aan de Interdepartementale Cel Wonen-Welzijn: "Evaluatie van de preventieve woonbegeleiding van de CAW's gericht op voorkoming van uithuiszetting" door het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk en "Bevraging basisbegeleidingstaken bij de SHM en de SVK" door het steunpunt Ruimte en Wonen. Beide studies zullen worden voorgesteld en besproken in de interstedelijke werkgroep. Op basis van deze studies zal er een samenwerkingsprotocol tussen wonen en welzijn worden gesloten, en een gedragen methodiek 'preventieve woonbegeleiding' en een programmatie voor ambulante woonbegeleiding worden uitgewerkt.
- Doelgroepenbeleid in de lokale toewijzingsreglementen: het Kaderbesluit Sociale Huur wordt in 2012 geëvalueerd en gewijzigd. De werkgroep zal de aspecten die betrekking hebben op het doelgroepenbeleid bespreken. Ook de aspecten 'inkomensgrenzen' en 'leefbaarheid' komen aan bod.

Verschillende steden verlenen hun medewerking aan de 11 projecten die geselecteerd zijn in de Open Oproep voor experimentele projecten wonen-welzijn. De geselecteerde projecten gingen van start in het najaar van 2011 en kennen een looptijd van drie jaar. De projecten waar steden bij betrokken zijn, worden voorgesteld in de werkgroep. De werkgroep zal nagaan aan welk knelpunt het experiment een oplossing biedt en welke regelgeving dient aangepast te worden.

> Werkgroep Stedelijk fiscaal instrumentarium

De werkgroep werkt in 2012 verder op twee thema's: het stedelijk fiscaal instrumentarium en een vlotter en eenvoudiger gegevensverkeer met de Vlaamse en federale overheid.

Voor het eerste thema "stedelijk fiscaal instrumentarium" is het onderzoeksrapport "Stedelijk fiscaal instrumentarium" afgewerkt. De onderzoeksopdracht is uitgevoerd door Carine Smolders (Hogeschool Gent), Bruno Heyndels (VUB) en Stijn Goeminne (Hogeschool Gent). Het rapport bestaat uit vijf deelrapporten: quick scan, differentiatie van de OVV, analyse van de relatie tussen het KI en de woningprijzen in de Vlaamse centrumsteden, alternatieve inschattingen van de grondslag van de OVV en de vervennootschappelijking. De resultaten

van het onderzoek worden gepresenteerd aan de werkgroep en aan het burgemeestersoverleg. Er wordt bekeken of er vervolgoedprachten wenselijk zijn.

Voor het tweede thema "vlottere en eenvoudigere gegevensdeling en -uitwisseling" bekijkt de werkgroep samen met CORVE en de Vlaamse Belastingdienst welke stappen er kunnen genomen worden om de knelpunten opgesomd in de nota "Nood aan een eenvoudigere gegevensdeling en – uitwisseling tussen de centrumsteden en de federale en/of de Vlaamse overheid op het vlak van stedelijke woongerelateerde fiscale instrumenten " weg te werken.

> Werkgroep Stedelijk grond- en pandenbeleid

De werkgroep focust in 2012 haar werkzaamheden verder op de implementatie van het Decreet Grond- en Pandenbeleid en volgt alle initiatieven terzake op de voet. De voor 2012 aangekondigde uitvoeringsbesluiten worden door de werkgroep opgevolgd, zoals bv. het Rollend Grondfonds. De werkgroep gaat ook dieper in op de nieuwe mogelijkheid voor SHM's om bescheiden woningen te bouwen en te verhuren en de mogelijkheid voor de steden om een reglement "bescheiden wonen" op te stellen.

In het kader van de opmaak van het Grond- en Pandenbeleidsplan maakt de werkgroep een evaluatie van de instrumenten die ter beschikking staan van de steden voor het voeren van een grond- en pandenbeleid: welke instrumenten

worden het meest gebruikt, welke zijn er vatbaar voor verbetering en welke instrumenten ontbreken er. Deze evaluatie wordt door de Afdeling Woonbeleid ingebracht in haar bijdrage aan het Grond- en Pandenbeleidsplan en zal de basis vormen voor het opstellen van een actieprogramma.

De werkgroep fungeert eveneens als uitwisselingsplatform voor goede praktijken en voorbeelden in het kader van de toepassing van het Decreet Grond- en Pandenbeleid. Aandacht zal uitgaan naar het opstellen van vergunningen met een sociale of bescheiden last, naar het opstellen van een bankwaarborg, ... Het KCVS organiseert in samenspraak met de werkgroep een workshopreeks over operationele toepassingsproblemen die de steden met het decreet ondervinden.

> Werkgroep Versterking private huurmarkt

De werkgroep blijft in 2012 werken rond een betaalbare, kwalitatief goede en ruimere private huurmarkt.

Het eerste thema vormt het verruimen van het aanbod in de private huurmarkt. Daartoe volgt de werkgroep de aangekondigde hervormingen van de SVK-sector. De SVK's blijven voor de steden een belangrijke partner in het verruimen van een kwalitatieve en betaalbare private huurmarkt.

Een tweede aandachtspunt van de werkgroep is de kwaliteitsbewaking van de private huurmarkt. Nadat er in 2011 een verkenningronde van de steden heeft plaatsgevonden, is er een samenwerkingskader tot stand gekomen tussen de centrumsteden, de SVK's en de Vlaamse minister van Wonen op het vlak van kwaliteitscontrole van nieuwe SVK-woningen. In de loop van 2012 sluiten de individuele centrumsteden een overeenkomst op maat af. De werkgroep volgt de evolutie op. Na een jaar worden de overeenkomsten geëvalueerd.

Negen centrumsteden (Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare en Turnhout) stapten in het proefproject "recuperatie van de herhuisvestingskosten" en sloten daartoe een samenwerkingsovereenkomst met de Vlaamse overheid- DAB Herstelfonds. Gezien het geringe aantal dossiers tot recuperatie van herhuisvestingskosten nodigt de werkgroep de Wooninspectie uit om tips geformuleerd

te krijgen voor het indienen van een dossier. Daarna zal de werkgroep samen met Wooninspectie de ingediende dossiers evalueren en conclusies koppelen aan het proefproject.

De werkgroep volgt de aangekondigde integratie van het Kamerdecreet in de Vlaamse Wooncode op. In het kader van het versterken van de gemeentelijke autonomie op het vlak van kwaliteitsbewaking formuleert de werkgroep criteria waaraan de steden moeten voldoen om de procedure ongeschikt- en onbewoonbaarverklaring autonoom af te handelen.

Het derde belangrijke thema van de werkgroep is de betaalbaarheid van de private huurmarkt. De werkgroep bespreekt inspirerende praktijken of voorstellen uit de centrumsteden. De werkgroep wacht ook de resultaten af van het onderzoekswerk dat het Steunpunt Wonen heeft verricht naar het ontwikkelen van een stelsel van richthuurprijzen. De werkgroep onderneemt samen met de Studiedienst van de Vlaamse Regering en de Afdeling Woonbeleid de nodige stappen om toegang te krijgen tot de databank van de geregistreerde huurcontracten om zo onder andere een zicht te krijgen op het aantal geregistreerde huurcontracten, de huurprijzen, Om toegang te krijgen tot deze databank of om een extractie te bekomen moet toestemming gevraagd worden bij de Dienst Patrimonium (federale overheid).

> Werkgroep Complexe projecten/enveloppefinanciering

Het Kenniscentrum heeft in één geïntegreerde nota de knelpunten van de complexe projecten Neerland (Antwerpen), Gasmetersite (Gent) en Sledderlo (Genk) verwerkt. Het kabinet van de minister van Wonen houdt bij wijzigingen van regelgeving (zoals bv. het Grond- en Pandendecreet) de knelpunten van deze nota die betrekking hebben op haar bevoegdheden steeds in het oog en geeft er oplossingen aan bij wijzigingen van de regelgeving. Het KCVS bekijkt samen met de steden welke knelpunten reeds opgelost zijn en of er eventueel nieuwe knelpunten zijn bijgekomen.

Het KCVS werkt een voorstel uit voor de enveloppefinanciering van de Vlaamse financiële bijdrage aan sociale woonprojecten. Dit voorstel argumenteert waarom enveloppefinanciering aangewezen is voor de steden, hoe dit kan georganiseerd worden, welke middelen in de enveloppe vervat zitten, wie deze middelen beheert en hoe de opvolging van en de kwaliteitscontrole op de uitvoering van de werken verloopt.

3. Actualisering instrumentendatabank lokaal woonbeleid

De databank instrumenten lokaal woonbeleid ging in november 2011 online. Om de databank actueel te houden zal tweemaal per jaar een actualisatieronde worden georganiseerd.

Het KCVS spreekt de verantwoordelijken binnen de steden aan om de nodige aanpassingen door te voeren en begeleidt hen daarbij.

Europa in de Vlaamse centrumsteden – de Vlaamse centrumsteden in Europa

Op basis van de evaluatie van het Europa-opleidingstraject 2011 tijdens de Interstedelijke Reflectiegroep Europa op 17 januari 2012 en rekening houdende met de EU 2020-doelstellingen, de vastgelegde prioriteiten voor het toekomstig cohesiebeleid én de prioriteitsassen geformuleerd in het plan van aanpak 2011 heeft het Kenniscentrum een nieuw werkplan opgesteld waaraan in 2012 zal worden gewerkt.

In wezen wordt verder gebouwd op de drie doelstellingen die ook in 2011 aan de orde waren:

- verdere uitbouw van expertise inzake projectfinanciering;
- een betere opvolging van Europese beleidsontwikkelingen gekoppeld aan een versterkte aanwezigheid van de centrumsteden op het Europese forum;
- de verdere inkapseling van de Europawerking in de eigen stadsorganisatie.

1. Projectfinanciering

> Opleidingssessie ‘Een succesvol Europees subsidiedossier’

De Interstedelijke Reflectiegroep Europa wil generieke vaardigheden die noodzakelijk zijn voor de redactie van een succesvol Europees subsidiedossier verder stimuleren. Een belangrijke kanttekening hierbij is dat verschillende subsidielijnen zijn uitgeput of dit jaar nog een laatste call lanceren in afwachting van de goedkeuring van een nieuwe meerjarig financieel kader voor de periode 2014-2020.

Gezien de grote hoeveelheid en diversiteit aan Europese oproepen, kan het nuttig zijn om met behulp van de nationale contactpunten een doorsnede te maken van het Europese beleid inzake bijvoorbeeld Onderzoek & Ontwikkeling, Toerisme, het ICT ‘Policy Support Program’,

Gezien de beperkte bestaffing van de meeste Europadiensten en de veelheid aan kwesties die de wisselwerking tussen Europa en de centrumsteden met zich meebrengt, lijkt het aangewezen om pragmatisch te zijn en waar mogelijk allianties te smeden met instellingen en/of experts die al actief zijn op het terrein en kennis en een netwerk hebben ontwikkeld - op stedelijk, Vlaams of Europees vlak. Op die manier ontstaan er geen parallelle circuits, kan reële kennisuitwisseling tot stand komen en rendeert de tijdsinvestering van de Europawerkers maximaal.

Levenslang Leren (Grundtvig). Vervolgens is het kwestie na te gaan of er zich binnen dat domein nieuwe (financiële) opportuniteiten aandienen en wat de randvoorwaarden zijn voor het opstellen van een succesvol aanvraagdossier. Naar analogie met de sessie ‘hoe schrijf ik een goed Europees dossier’ waarbij Britse consultants van [Aurora Ltd.](#) een beroep konden doen op hun ervaring met de beoordeling van Interreg-projecten, kan opnieuw een extern adviesbureau worden ingeschakeld om duidelijkheid te scheppen over de valkuilen en kritische succesfactoren bij de opmaak en evaluatie van het aanvraagdossier.

> Voortraject m.b.t. wenselijkheid/haalbaarheid van alternatieve financiële instrumenten

De Europese Commissie wil nu en in de toekomst naast de ‘klassieke’ subsidies ook andere aanvullende vormen van financiering gebruiken, waaronder leningen, garantiestellingen en rollende fondsen. Deze nieuwe financiële instrumenten staan in het teken van de globale EU 2020-strategie en van de realisatie van de Europese interne markt. Ze zullen in werking treden vanaf 2014, in de nieuwe beleidsperiode van de Europese Commissie. Zij vormen een aanvulling op de Europese begroting. Het is de bedoeling dat er door die instrumenten een hefboomeffect ontstaat waardoor er met minder geld meer kan ge financierd worden. Ook voor het cohesiebeleid, voor de Structuurfondsen zullen die nieuwe financiële instrumenten aangesproken worden. Enkele van die zogenaamde financiële instrumenten bestaan al:

- European Energy Efficiency Fund (eee-f)
- Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas (jessica)
- European Local ENergy Assistance (elena) / Kfw / Energy service companies
- Joint European REsources for Micro to medium Enterprises (jeremie)

Om de mogelijkheden en moeilijkheden van alternatieve financieringsmechanismen bij stads-ontwikkelingsprojecten ten gronde te onderzoeken is het aangewezen om met een werkgroep (met vertegenwoordigers van de betrokken beleidsdomeinen en kabinetten, afgevaardigden van de steden en externe deskundigen op vlak van financiën en stadsontwikkeling) eerst een voortraject te doorlopen om tot een afwegingskader te komen dat uitsluitsel kan geven over de haalbaarheid en wenselijkheid van de diverse financiële instrumenten.

> Cofinanciering

Het is belangrijk erop te wijzen dat in de volgende gemeentelijke legislatuur (2012 – 2018) in Vlaanderen de regelgeving voor de Beheers- en Beleidscyclus een uitstekende opportuniteit biedt om in het meerjarenplan het investeringsbudget uit te werken voor langere termijn. Het is daarom bijzonder belangrijk dat steden en gemeenten tijdig over voldoende informatie beschikken welke toelagen vanuit Europa en vanuit Vlaamse cofinanciering voorzien worden voor lokale duurzame

ontwikkelingsprojecten. De steden pleiten uitdrukkelijk voor winst in efficiëntie: een vast bedrag Vlaamse cofinanciering moet gebundeld worden op 1 begrotingspost in het budget van 2014 waardoor de steden voor eenzelfde geïntegreerd project geen aparte cofinanciering bij verschillende Vlaamse departementen moeten aanvragen. Dit impliceert dat er verdere stappen worden gezet in het sensibiliserings- en lobbywerk t.a.v. de verschillende Vlaamse departementen.

2. Kennisopbouw rond nieuwe Europese beleidsinitiatieven – sterkere positionering van de centrumsteden in het Europese beleids- en beslissingsproces

‘Europa’ komt dichterbij. Dat ervaren steeds meer politici, bestuurders en ambtenaren. Dit zichtbaardere Europa legt regels en wetten op, maar biedt ook kansen, zowel financieel als beleidsmatig. Voor Europawerkers is het zaak dat ontwikkelingen die essentieel zijn voor het lokaal stedelijk beleid worden opgepikt. Op de keuze van prioriteiten werken twee krachtenvelden in. Enerzijds is er de stedelijke context. Hierin staan de college-prioriteiten van de betrokken stad voorop (local driven priorities). Anderzijds wordt de prioriteitstelling beïnvloed door de Europese context, bijvoorbeeld door de werkprogramma's van de Europese Commissie, de budget-hervorming, mededelingen en

publicaties etc. (Brussels driven priorities). Belangrijk is na te gaan welke tendensen elkaar versterken, waar prioriteiten elkaar tegenwerken en de ‘overlap’ en lacunes in kaart te brengen. Op basis van deze afweging kan beslist worden welke onderwerpen prioriteit krijgen.

In wat volgt wordt een onderscheid gemaakt tussen wetgevende initiatieven van de Europese instellingen met sterke doorwerking voor het stedelijk beleid, de lopende discussie rond het toekomstig cohesiebeleid en tot slot de lokale betekenis van de EU 2020-strategie.

> Een betere inschatting van de impact van Europese regelgeving op het stedelijk beleid

Het monitoren van op stapel staande wetgeving is geen sinecure voor de Europawerkers in de centrumsteden. Jaarlijks worden talloze wetgevende initiatieven genomen die directe en indirecte gevolgen kunnen hebben voor het stedelijk beleid. Vaak gaat het om sectorale initiatieven waardoor de Europawerkers de expertise missen om de ware impact juist in te schatten. Het departement Internationaal Vlaanderen maakt ongeveer maandelijks een rapport over aan de Vlaamse Regering dat informatie bevat over de algemene ontwikkelingen op de Europese scène, een debriefing van de vakraden en tot slot een stand van zaken van omzettings- en inbreukdossiers. Het screeningswerk van het departement Internationaal Vlaanderen is zeker nuttig maar integreert vandaag nog onvoldoende de stedelijke of lokale dimensie om een correct beeld te kunnen geven van de impact van Europese regelgeving op het huidige en toekomstig stedelijk beleid.

Om een nauwkeuriger zicht te krijgen op de impact van lopende en geplande wetgevende initiatieven is het kwestie om:

- te blijven ijveren voor meer ‘lokaal’ screeningswerk vanuit het departement Internationaal Vlaanderen. De Stuurgroep Europa van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur kan daarin nog meer een faciliterende rol spelen (*De Stuurgroep Europa is samengesteld uit vertegenwoordigers van het agentschap Binnenlands Bestuur, het beleidsdomein Internationaal Vlaanderen, het Vlaams-Europees verbindingsagentschap (Vleva), VVSG, VVP en het Kenniscentrum Vlaamse Steden*);
- andere Vlaams-Europese instellingen zoals Vleva en het Kenniscentrum Sociaal Europa enerzijds te sensibiliseren rond de impact van Europese wetgeving voor het stedelijke beleid en anderzijds initiatieven die zij in dat kader al organiseren goed op te volgen en waar nuttig van ‘stedelijke’input te voorzien;
- in de gaten te houden of het Comité van de Regio's, koepelorganisaties zoals de Council of European Municipalities and Regions en Eurocities, of nationale belangenorganisaties zoals de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) een uitdrukkelijk standpunt innemen n.a.v. bepaalde wetgevende voorstellen om daar dan eventueel eigen initiatieven aan te koppelen.

Daarnaast lijkt het aangewezen om bij het assessment van nieuwe belangrijke richtlijnen een los netwerk van deskundigen afkomstig uit verschillende steden te activeren om de

doorwerking op het stedelijke niveau nog concreter te kunnen inschatten.

> Cohesiebeleid

Op het ogenblik dat de discussie rond het toekomstig cohesiebeleid zich ontwikkelt is het belangrijk om de sterkte van de stedelijke dimensie en de integrale aanpak die door steden wordt gehanteerd als meerwaarde voor het cohesiebeleid te beklemtonen. In die zin moet het standpunt van het Kenniscentrum en de VVSG begrepen worden.

Geïntegreerde stedelijke ontwikkeling combineert sociale, economische en ecologische maatregelen in horizontale (tussen verschillende stakeholders en beleidsdomeinen) en verticale partnerschappen (tussen verschillende bestuurslagen). De noodzaak tot een integrale aanpak stelt eisen aan de institutionele setting waarin het Europese (groot-)stedenbeleid zich afspeelt. Alle bestuurslagen – lokaal, regionaal, nationaal en Europees – hebben belang bij gezonde steden en delen de verantwoordelijkheid voor het succes van steden. Multi-level governance is bovendien een methode om het eigenaarschap

van EU-strategieën lokaal te verankeren. De geografische interventieschaal kan variëren van buurtniveau, over stadsbrede initiatieven, tot een ruimer functioneel gebied afhankelijk van de thema's waarop wordt ingezet. Nieuwe alternatieve vormen van territoriale samenwerking komen daarbij op de voorgrond. Deze aanpak stimuleert innovatie op vlak van beleidsontwikkeling, oplevering en governance, en leidt tot duurzame lange termijn effecten.

Om deze integrale aanpak in de praktijk te faciliteren is het belangrijk zicht te krijgen op de bepalingen van het Gemeenschappelijk Strategisch Kader en noodzakelijk dat de centrumsteden een actieve rol kunnen opnemen bij het opstellen van het Partnerschapscontract tussen Vlaanderen en Europa, en de Operationele Programma's die hieruit voortvloeien.

> De lokale betekenis van de EU2020-strategie

Binnen de EU 2020-strategie worden diverse programma's en initiatieven opgestart die inhaken op stedelijke beleidsuitdagingen. In veel van die programma's zijn één of verschillende centrumsteden al betrokken. Toch is het duidelijk dat een intensieve opvolging van elk van deze programma's de capaciteit van zowel het Kenniscentrum als van de meeste centrumsteden ruimschoots overtreft. Belangrijk is daarom om geen dubbelwerk te organiseren: voorlichting en kennisuitwisseling over de 2020-thema's gebeurt ook al door Eurocities, CEMR, Vleba, etc. Het loont zich wellicht meer om op een beperkt aantal issues die nieuw en ook in de toekomst

belangrijk zullen zijn voor de steden te focussen, zoals bijvoorbeeld Smart Cities and Communities (Vlaams Platform Smart Cities), het Covenant of Mayors (Energycities Net-Com project), energie-efficiëntie, luchtkwaliteit.

Een andere mogelijkheid om met het brede scala aan programma's en de beperkte capaciteit binnen de steden om te gaan is te werken rond een aantal complementaire thematische clusters waarbij één of meerdere centrumsteden de ontwikkelingen binnen dat domein nauw opvolgen en de andere centrumsteden laat delen in de opgedane kennis en

contacten tijdens een publiek moment. De stad en het OCMW Kortrijk hebben bijvoorbeeld binnen het Interreg Iva 2 Zeeën programma verschillende projecten opgestart rond 'sociale inclusie en stedelijkheid'. Graag zouden ze in samenwerking met andere centrumsteden de potenties van dit thema verder exploreren tijdens een studiedag in het najaar. Doel is om na te gaan of dit thema zich leent tot 'Europees' werken, hoe de aansluiting met de EU 2020-strategie en het toekomstig cohesiebeleid vorm kan krijgen, welke interterritoriale samenwerkingsvormen dan op de voorgrond komen, ..

Het is noodzakelijk om bij het monitoren van Europese beleidsprioriteiten om aandacht te hebben voor de manier waarop deze prioriteiten worden vertaald in de Vlaamse beleidskaders. Het is essentieel dat lokale initiatieven aansluiting proberen te krijgen op de doelstellingen uit het Vlaams hervormingsprogramma. Het Kenniscentrum zal zich verder inzetten om synergiën te ontwikkelen tussen de Europese agenda van de centrumsteden en de Vlaams-Europese ambities.

3. Europeanisering 2.0.

Europeanisering kan beschouwd worden als de binnenlandse politieke veranderingen (zowel institutionele als culturele) die plaatsvinden onder invloed van de Europese bestuurslaag. Europa neemt niet alleen beslissingen die het met 'dwingende hand' oplegt, het kan ook een belangrijke motor zijn voor de ontwikkeling van een nieuwe binnenlandse/stedelijke ontwikkelingsvisie. Het Kenniscentrum wil de

Vlaamse centrumsteden verder stimuleren om werk maken van de inkapseling van 'Europa' (inzake projectfinanciering én beleidsontwikkelingen) in de eigen stadsorganisatie. Gezocht wordt naar instrumenten – zoals de Europese projectendatabank - en/of een procesarchitectuur die de Europawerkers kunnen gebruiken om de Europeanisering van hun stadsorganisatie van binnenuit te organiseren.

> Update fiches Europawerking

Verschillende leden van de reflectiegroep hebben gesignaleerd dat ze het interessant zouden vinden om meer inzicht te krijgen in de Europawerking van de andere centrumsteden. Daarom wil het Kenniscentrum graag de fiches actualiseren die in 2009 werden aangemaakt in het kader van de bevraging

'Hoe ben je als stad georganiseerd om Europese projecten aan te pakken?' De licht gewijzigde fiche focust niet langer enkel op Europese projectwerking, maar bevrageet ook hoe de steden zich intern toeleggen op Europees beleid en belangenbehartiging.

> Inhaken op bestaande onderzoekstrajecten

In de periode 2012-2015 loopt in de schoot van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie het volgende onderzoek 'Hoe kunnen lokale besturen een impact hebben op de Europese besluitvorming? De Europeanisering van lokale besturen in Vlaanderen in een comparatief perspectief.'

Het Kenniscentrum zal deel uitmaken van de klankbordgroep die dit onderzoek zal begeleiden.

> Opleidingssessie waar believers uit politiek en ambtenarij hun peers overtuigen

Om effectief te kunnen zijn hebben Europawerkers voor actuele dossiers inhoudelijke beleidsinformatie nodig. Zonder een intensieve relatie met bestuurders en ambtenaren op sleutelposities in de eigen stad is dat niet mogelijk. Vlaamse ‘koplopers’ lichten toe hoe zij denken dat de centrumsteden zich beter kunnen positioneren t.a.v. Europa. Daarbij is het essentieel dat zowel het hoe als het waarom aan bod komen. Voor politici en topambtenaren uit minder ervaren steden is het namelijk heel leerrijk om inzicht te krijgen in het overwegingskader en

de motivatie die er toe hebben geleid dat deze ‘koplopers’ wel werk hebben gemaakt van de Europeanisering van hun stad. Richtvragen voor deze sessie:

- hoe Europese ontwikkelingen mee te nemen (organisatorisch en beleidsmatig) in de meerjarenplannen en –budgetten?
- geïntegreerde stadsontwikkeling als kapstok voor lokaal en bovenlokaal ‘Europees’ werken?
- hoe en waar Europa positioneren binnen de stad?

4. Europese Projectendatabank

Veel Vlaamse steden zijn vandaag onvoldoende op de hoogte van de Europese projecten die in andere centrumsteden worden opgestart. Nochtans wordt men vaak met dezelfde uitdagingen geconfronteerd en kan men door kennis en ervaringen te delen zorgen voor een betere afstemming en dubbel werk vermijden. Het Kenniscentrum zette in 2010 een Europese projectendatabank op, die de uitwisseling tussen de centrumsteden stimuleert, de zoektocht naar

geschikte partners voor nieuwe projecten vereenvoudigt en bijdraagt tot de analyse van de Europese projectwerking in Vlaanderen. De databank is makkelijk te raadplegen en biedt een overzicht op basis van de financieringsbron, de partners, de doelstellingen, de looptijd, het beleidsdomein, etc. De databank wordt halfjaarlijks geactualiseerd door de leden van de Interstedelijke reflectiegroep Europa.

5. Deelname Stuurgroep Europa

De Stuurgroep Europa heeft als opdracht het Agentschap voor Binnenlands Bestuur te ondersteunen in zijn coördinerende en faciliterende rol inzake een meer efficiënte en horizontale samenwerking tussen de Vlaamse overheid en de steden op het vlak van Europese aangelegenheden. De Stuurgroep Europa is samengesteld uit vertegenwoordigers van het agentschap Binnenlands Bestuur, het beleidsdomein

Internationaal Vlaanderen, het Vlaams-Europees verbindingsagentschap (Vleva), VVSG, VVP en het Kenniscentrum Vlaamse Steden. Het Kenniscentrum neemt actief deel aan de vergaderingen en maakt gebruik van dit forum om behoeften en opportuniteiten te communiceren die vanuit de lokale besturen worden ervaren.

Gebiedsgerichte Werking en Participatie

Sociale media hebben in korte tijd erg veel aan betekenis gewonnen. Ze raken aan de essentie en het wezen van de politiek. Online communities en spontane burgerbewegingen kunnen met een ongeziene kracht hun stem laten horen en aankloppen aan de deur van de bestuurskamers. De tijd dat beleid achter een bureau werd bedacht en vervolgens zonder omwegen kon worden geïmplementeerd, lijkt voorgoed voorbij. Vraag is hoe besturen zich op die evolutie enten?

Na een eerste verkennende bijeenkomst en omkadering van het fenomeen 'sociale media' in 2011 verschuift de focus naar een praktijkgerichte aanpak die echt inspeelt op het werkterrein van

gebieds- en participatiewerkers. Bedoeling is om aan de hand van een aantal casestudies inzicht te krijgen in de mogelijkheden van sociale media, de te verwachten knelpunten, gemakkelijke toepassingen, etc. Zowel binnen- als buitenlandse sprekers zullen worden uitgenodigd.

Om de kenniskloof te dichten tussen diegene die het jargon en de uiteenlopende toepassingen voor een groot stuk al meester zijn en diegenen die elke ervaring met het web 2.0 ontberen zal de bijeenkomst worden voorafgegaan door een spoedcursus 'sociale media' met basisinformatie over bijvoorbeeld facebook, twitter, etc.

Hallerupvej AALBORG

Bjergvej AALBORG

Port Street Antwerp

Scheldt Antwerp

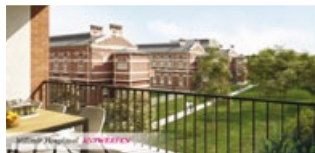
Spier Street Antwerp

Stad Antwerp

Green Field Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Antwerp Antwerp

Publiek - publieke samenwerking

Digitaal draaiboek complexe projecten

Het Kenniscentrum heeft in 2010 en 2011 een aantal voorbereidende stappen gezet tot de opmaak van een digitaal draaiboek dat een kader, leidraad moet scheppen voor een vlottere uitvoering van complexe stadsprojecten.

Onze doelstellingen met deze website zijn meervoudig:

- knowhow opgebouwd in de centrumsteden aanwenden als input voor lerend netwerk
- een aanzet geven om kennis en informatie op een systematische en samenhangende manier te bundelen
- we leveren hier geen hapklare methodiek af die blind te volgen is maar eerder een leidraad, een houvast, informatie, inspirerende voorbeelddocumenten,... Het uitgangspunt van deze website is dat stadsprojecten in de eerste plaats processen zijn, veeleer 'bergrivieren met vele hindernissen dan rechte kanalen'. Elk project vraagt om een specifieke opbouw en een eigen procesarchitectuur
- een warme maar dringende oproep aan de Vlaamse overheid om met ons aan tafel te zitten over de aanpak van stadsprojecten. Signalen dat opgelegde procedures niet op maat van de lokale realiteit en niet als onderscheiden projecten benaderd worden en dat de Vlaamse administratie stadsprojecten bekijkt vanuit louter sectorale hoeken liepen als een rode draad door ons voortraject. Aanknopingspunt voor dat gesprek met Vlaanderen is ook de opvolging van de rapporten Berx en Sauwens.

Het redactieteam finaliseerde intussen de tekst voor het draaiboek, het verzamelen van voorbeelddocumenten uit 36 geselecteerde projecten wordt uiterlijk half februari gefinaliseerd.

Voor de verwerken van al dat materiaal werd een tijdelijke kracht, Sven Devleeschouwer (halftijds februari en maart, voltijds april tot 15 mei) uitgeleend door AG Stadsplanning Antwerpen.

In overleg met Sven Haeldermans en Wouter Bartholomees (ICT-ers VVSG) werd geopteerd voor een apart website (met ook link vanuit onze huidige website van het kenniscentrum). De naam www.complexestadsprojecten.be is intussen geregistreerd.

De grote mijlpalen van de verdere timing staan vast:

- 30 maart is het prototype klaar en krijgen de deelnemers aan de workshops eind 2010 en de projectleiders die instonden voor de input voor de projectfiches een beveiligde toegang tot de website
- de ontwerp - website www.complexestadsprojecten.be wordt op 23/4 besproken met een testpubliek. Alle betrokkenen in het voortraject, zijnde 78 mensen, werden aangeschreven daarvoor. Alle bedenkingen, onduidelijkheden, suggesties worden opgelijst
- aansluitend gaat het redactieteam aan de slag met deze input en wordt de website maximaal aangepast
- de website gaat online eind juni.

Het redactieteam (Hardwin De Wever, Philippe Van Wesenbeeck, Tom Coppens, Philip Moyersoen, Mieke Gevaert, Marc Martens, Jan Schreurs, Stijn De Vleeschouwer en Linda Boudry) zal de volgende jaren per kwartaal alle reacties, aanvullingen, noodzakelijke aanpassingen.... verwerken.

Samenwerking en afstemming met het projectteam versnelling investeringsprojecten (MOW – LNE – RWO – Kenniscentrum PPS en Team Stedenbeleid) van de Vlaamse overheid.

In de visienota van de Vlaamse overheid (Visienota versnellen van investeringsprojecten Mededeling aan de Vlaamse Regering 8/10/2010) is de afstemming met het draaiboek complexe projecten van het Kenniscentrum Vlaamse Steden opgenomen als actiepunten.

In opvolging daarvan werd in samenspraak met de projectleider van de Vlaamse overheid (Luc Goedertier) afgesproken dat we:

- zorgen voor wederzijdse aanwezigheid in workshops (Kenniscentrum) en vergaderingen projectteam 'versnelling investeringsprojecten' (Vlaamse overheid)
- alle documenten uitwisselen
- Elkaar betrekken bij de ontwikkeling van de respectievelijke websites

Management

Beheersmatige samenwerking tussen stadsbestuur en OCMW in de 13 centrumsteden op vlak van financiën

De werkgroep centrumsteden financiën heeft het initiatief genomen een onderzoeksopdracht uit te schrijven over de mogelijkheden en knelpunten op het vlak van financiële samenwerking tussen stad en OCMW. Zij stelt daarvoor ook de nodige financiële middelen ter beschikking. Omdat bij de formulering van de opdracht en de verdere aansturing en begeleiding van deze onderzoeksopdracht ook de participatie van leden van andere werkgroepen van de centrumsteden (overleg stadssecretarissen en de werkgroep centrumsteden OCMW) wenselijk is, werd een gemengde stuurgroep samengesteld. Omwille van die gemengde samenstelling van de stuurgroep is aan het Kenniscentrum Vlaamse Steden gevraagd een overheidsopdracht voor te bereiden en in te staan voor de dagelijkse opvolging.

De opdracht werd gegund aan de Hogeschool Gent, loopt tot oktober 2012 en wordt begeleid door een stuurgroep bestaande uit schepenen, OCMW-voorzitters, stads- en OCMW-secretarissen en stads- en OCMW-ontvangers.

In het onderzoek zijn volgende stappen voorzien:

Fase 1: Een inventarisatie van de samenwerking op het vlak van financiën in de 13 steden en hun OCMW's. De inventarisatie zal gebeuren aan de hand van intakegesprekken met een aantal relevante personen. Doel is om te inventariseren

- voor welke zaken werkt men (niet) samen?
- voor welke zaken is meer samenwerking wenselijk?
- welke vorm neemt de samenwerking aan?
- welke obstakels dienen zich daarbij aan?

Deze fase dient als input voor de focusgroepen in fase 2 en leidt tot een tussentijds rapport voor de stuurgroep.

Fase 2: Gesprekken met focusgroepen om bepaalde vormen van samenwerking sterker uit te diepen en in kaart te brengen. Deze fase leidt tot een empirisch rapport voor de stuurgroep.

Later volgen **fase 3** (beleidsrelevante conclusies) en **fase 4** (eindrapportering).

Andere opdrachten

Onderzoeksagenda

In de beleidsnota Steden 2009 – 2014 gaf de minister aan in samenspraak met de steden en het Kenniscentrum Vlaamse steden een onderzoeksagenda te willen opstellen voor de lopende regeerperiode. Met deze agenda moet doelgericht kennis over de steden en stedelijke ontwikkelingen wetenschappelijk worden opgebouwd en verspreid. In het kader van die samenwerking geeft het Kenniscentrum mee richting aan de volgende opdrachten door haar vertegenwoordiging in selectiecommissies voor het toewijzen van opdrachten en in de stuur- en begeleidingsgroepen:

- Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur in centrumsteden, uitdagingen en knelpunten voor het beleid
- Onderzoek naar samenwerkingsmodellen voor een afgestemd stedelijk en stadsregionaal woonbeleid
- Vormings- en sensibiliseringsopdracht “Stadsatelier: nieuwe stedelijke opgaven, een uitdaging voor stadsregio’s?”

1. Aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur in centrumsteden, uitdagingen en knelpunten voor het beleid

Deze onderzoeksopdracht bouwt voort op de bevolkings- en huishoudensprognoses van de Studiedienst van de Vlaamse Regering voor 2009-2030. De hedendaagse en nabije demografische tendensen zorgen in steden voor erg complexe uitdagingen op het vlak van voorzieningen. Eén van de uitdagingen is de nood aan aanpasbare, combineerbare en multi-inzetbare infrastructuur. Het lijkt interessant om hier proactief over na te denken, zodat we de noden en uitdagingen voor kinderopvang, kleuter- en lager onderwijs en ook andere voorzieningen optimaal op elkaar kunnen afstemmen. De noden zijn zo sterk dat klassieke recepten als het sectoraal van bovenaf realiseren van infrastructuur niet meer zullen volstaan.

De opdracht is gegund aan Idea Consult en loopt tot 15 november 2012 en zal worden begeleid door een stuurgroep, met o.a. vertegenwoordigers uit de centrumsteden, een vertegenwoordiger van het Kenniscentrum Vlaamse Steden, vertegenwoordigers van het team Stedenbeleid van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, een vertegenwoordiging uit andere agentschappen of departementen van de Vlaamse overheid, een vertegenwoordiging van het kabinet van Vlaams minister Freya Van den Bossche en eventueel een vertegenwoordiging uit de kabinetten van andere Vlaamse ministers.

2. Onderzoek naar samenwerkingsmodellen voor een afgestemd stedelijk en stadsregionaal woonbeleid

Deze onderzoeksopdracht sluit aan bij een aantal initiatieven in het kader van het debat over de interne staatshervorming.

- Enerzijds werd door de administratie een procesanalyse uitgevoerd met betrekking tot de werking van de sociale verhuurkantoren en de sociale huisvestingsmaatschappijen.
- Anderzijds is er het proces van de regioscreening. Deze regioscreening heeft als uitgangspunt de lokale besturen en gaat na op welke manier lokale besturen aan bestuurskracht kunnen winnen door samen te werken en op welke manier vermeden wordt dat de (veelheid aan) samenwerkingsverbanden leidt tot minder coördinatie, transparantie, democratische aansturing, efficiëntie en effectiviteit. De aanleiding is de vaststelling van de bestuurlijke verrommeling op intermediair niveau: een wirwar van structuren, gebiedsindelingen en overlegorganen en allerhande formele en informele samenwerkingsverbanden tussen lokale besturen en andere organisaties om hun capaciteit en bestuurskracht te vergroten.

Ook de Vlaamse woonmarkt wordt vandaag gekenmerkt door een divers aanbod met eenzelfde doelstelling. Het gevolg is enerzijds een weinig transparant aanbod voor de burgers.

Anderzijds beletten de bestaande schotten tussen de initiatiefnemers heel wat kansen op samenwerking. Een versterkte samenwerking tussen de verschillende actoren kan de klantvriendelijkheid, laagdrempelige dienstverlening en efficiëntie verhogen. Het doel is een kader te ontwikkelen dat samenwerkingsvormen tussen huur, koop, kredietverlening en activiteiten van de SVK's stimuleert. Binnen dat kader wordt het aspect van de stadsregionale samenwerking meegenomen. De Vlaamse Regering wenst op het vlak van het wegwerken van de verrommeling niet passief de resultaten van de regioscreening af te wachten, maar ook zelf verantwoordelijkheid te nemen en in diverse beleidsdomeinen doorheen de tijd ontstane structuren te vereenvoudigen.

De opdracht is gegund aan KULEuven (Instituut voor de overheid en HIVA) en Universiteit Antwerpen en loopt tot 15 november 2012 en zal worden begeleid door een stuurgroep, met o.a. vertegenwoordigers uit de centrumsteden, een vertegenwoordiger van het Kenniscentrum Vlaamse Steden, vertegenwoordigers van het team Stedenbeleid van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, een vertegenwoordiger van de afdeling Wonen, en een vertegenwoordiging van het kabinet van Vlaams Minister Freya Van den Bossche, zowel voor de bevoegdheid stedenbeleid als voor de bevoegdheid wonen.

3. Vormings- en sensibiliseringsopdracht “Stadsatelier: nieuwe stedelijke opgaven, een uitdaging voor stadsregio's?”

In mei 2009 werd in opdracht van de toenmalige Vlaamse minister bevoegd voor het stedenbeleid de studie “Een sterke stad en een sterke stadsregio” opgeleverd. De studie inventariseerde op basis van “stadsregionale gesprekken” de relaties tussen de 13 centrumsteden en hun aangrenzende gemeenten en de wensen, noden en eventuele mogelijkheden om deze samenwerking in de toekomst sterker te ondersteunen. De nieuwe Vlaamse Regering stelde in haar regeringsakkoord

manieren te willen zoeken “... om de gebieden die buiten de bestuurlijke stadsgrenzen vallen te betrekken bij het Vlaamse stedenbeleid (stadsregionale samenwerking, rasterstad).” Deze invalshoek werd ook bevestigd in het Witboek Interne Staatshervorming, dat de Vlaamse Regering op 8 april 2011 goedgekeurde.

In verschillende centrumsteden worden projecten voorbereid die de bestuurlijke organisatie van de (stads-)regio aangaan.

Sommige (stads-)regio's gaan verder en tasten de mogelijkheden af om, los van de huidige bestuurlijke structuur, de bestaande relaties tussen de centrumstad en de aangrenzende gemeenten ook inhoudelijk te verdiepen. De thema's die voor deze inhoudelijke verdieping moeten zorgen, liggen in het verlengde van de resultaten van de stadsregiostudie van 2009 (ruimtelijke ordening, mobiliteit, wonen, economie, toerisme,...). Uit de bevolkings- en huishoudensprognoses voor de 13 centrumsteden blijkt dat de steden de komende jaren sterk zullen moeten inzetten op het kwalitatief wonen en op de leefbaarheid in stadsdelen. De druk op de stad, maar ook op de aangrenzende gemeenten zal toenemen. De stad zal haar eigen grenzen overstijgen. Niet alleen zal er vraag zijn naar meer en aangepaste woningen, ook bijkomende maatschappelijke dienstverlening (onderwijs, zorg, openbaar vervoer...) zal deze evolutie moeten ondersteunen, en dit binnen een kader waarin ook steeds meer ecologische eisen worden gesteld.

Door middel van concrete workshops wil het team Stedenbeleid samen met 2 à 3 centrumsteden en hun aangrenzende gemeenten de impact van deze nieuwe stedelijke opgaven verkennen. Daarbij is het ook de bedoeling om na te gaan of de methodiek van "ontwerpend onderzoek", die in veel stadsvernieuwingprojecten haar deugdelijkheid om verschillende actoren tot een gezamenlijke visie te brengen reeds heeft bewezen, ook in een stadsregionale context inzetbaar is.

Deze opdracht wil een stappenplan uitwerken voor centrumsteden en hun aangrenzende gemeenten, die wensen

te evolueren naar een gezamenlijke strategische ruimtelijke planning. Hoewel de opdracht vertrekt vanuit het team Stedenbeleid zal ook het Agentschap voor Binnenlands Bestuur en de afdeling Ruimtelijke Planning nauw betrokken worden bij de opvolging. Binnen de afdeling Ruimtelijke Planning loopt momenteel een onderzoek naar de voor het Vlaamse beleid relevante vormen van intergemeentelijke samenwerking. Die opdracht focust op concrete beleidsaanbevelingen die de intergemeentelijke samenwerking kunnen stimuleren.

Alle onderzoeksresultaten, inclusief de resultaten van de "pilots", worden voorgesteld op een interactief leermoment voor geïnteresseerde steden.

De opdracht is gegund aan MOPurbandesign (met onderaanneming door Planners) en loopt tot 30 november 2012 en zal worden begeleid door een werkgroep met o.a. een vertegenwoordiger van het Kenniscentrum Vlaamse Steden, vertegenwoordigers van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur en van het team Stedenbeleid, een vertegenwoordiger van de afdeling Ruimtelijke Planning, een vertegenwoordiger van het departement Bestuurszaken, een praktijkdeskundige op het vlak van intergemeentelijke samenwerking en/of ruimtelijke planning, een vertegenwoordiging van het kabinet van Vlaams minister Philippe Muyters (ruimtelijke ordening), een vertegenwoordiging van het kabinet van Vlaams minister Geert Bourgeois (binnenlands bestuur) en een vertegenwoordiging van het kabinet van Vlaams minister Freya Van den Bossche (stedenbeleid).

4. Beheersmatige samenwerking tussen stadsbestuur en OCMW in de 13 centrumsteden op vlak van financiën

Meer informatie vind je pagina 29 onder het programma 'management'

Evaluatie stadscontracten

De stadscontracten werden eind 2007 op vraag van de dertien centrumsteden als nieuw instrument toegevoegd aan het Vlaamse stedenbeleid. Ondertussen loopt de eerste generatie stadscontracten (2007-2012) op zijn einde. Voor zowel de steden als de Vlaamse overheid is dit een uitgelezen moment voor evaluatie en vooruitblik.

In haar beleidsnota 'Duurzame en Creatieve steden' (2009-2014) stelt Vlaams Minister van Stedenbeleid Freya Van den Bossche: "De stadscontracten worden verder gezet, geëvalueerd en het beheer ervan wordt op punt gesteld. Op die manier kunnen ze vanaf 2012 worden vernieuwd voor de duur van de nieuwe lokale legislatuur 2013-2019".

Begin 2012 werd IDEA Consult door de Vlaamse Overheid (Agentschap Binnenlandse Aangelegenheden) aangesteld om als externe begeleider op te treden bij het vormgeven van de nieuwe generatie stadscontracten.

Aan de hand van een consultatienota wil minister Van den Bossche een volwaardige consultatie organiseren van de twee 'contractanten', met name de stadsbesturen en de (verschillende geledingen van de) Vlaamse overheid. Naast deze consultaties van hogergenoemde belanghebbenden wordt ook nauwe samenspraak voorzien met de politiek-ambtelijke stuurgroep (PAS) die medio 2011 rond de stadscontracten werd gevormd in opvolging van een van de aanbevelingen uit de tussentijdse evaluaties.

Het Kenniscentrum als gesprekspartner voor de minister bevoegd voor stedenbeleid en haar administratie

Het Kenniscentrum zal ook in 2012 voor de minister bevoegd voor stedenbeleid en het agentschap voor Binnenlands

Bestuur als gesprekspartner optreden voor het formuleren van gezamenlijke standpunten van de centrumsteden.

Colofon

redactie Kenniscentrum Vlaamse Steden

vormgeving Zeppo

foto's Coverbeeld: Maarten Thijs – stad Genk
pagina's 5, 9, 13 en 17 : Michael De Lausnay
pagina 35 : Mieke Versées
pagina 17 : Europese Commissie, DG Regio

*Er is geen moeite gespaard om de auteursrechten
van het fotomateriaal te traceren, wanneer u
echter denkt rechthebbende te zijn gelieve dan
de uitgever te contacteren.*

v.u. Linda Boudry, Kenniscentrum Vlaamse steden
Paviljoenstraat 9, 1030 Brussel